

TUKMOS

***TIPTA UZMANLIK KURULU
MÜFREDAT OLUŞTURMA VE STANDART BELİRLEME SİSTEMİ***

***AĞIZ, DİŞ VE ÇENE CERRAHİSİ
Uzmanlık Eğitimi Çekirdek Müfredatı***

08.04.2014

İÇİNDEKİLER

1. GİRİŞ	3
2. MÜFREDAT TANITIMI	3
3. TEMEL YETKİNLİKLER	4
4. ÖĞRENME VE ÖĞRETME YÖNTEMLERİ	12
5. EĞİTİM STANDARTLARI	16
6. ROTASYON HEDEFLERİ	17
7. ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME	19
8. KAYNAKÇA	19

1. GİRİŞ

Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi bilimi, diş hekimliğinin baş-boyun sistemi içinde, özellikle ağız, diş, çene ve yüz yapıları üzerinde travmatik, patolojik, doğumsal ya da enfeksiyona bağlı hastalık ve anomalilerin ortaya çıkmadan önlenmesi, tanısı tedavisi ve rehabilitasyonunu sağlayan temel alanlarından biridir. Bu yapılar, gerek insan vücudunun solunum ve sindirim sisteminin başlangıç alanı olmaları, gerekse de flora içeriği nedeniyle diğer birçok yapıyı doğrudan ya da dolaylı olarak etkileyebilir. Bununla birlikte, çok sayıda hastalığın birincil olarak ortaya çıktığı ve etkilerini gösterdiği bir alan olması nedeniyle birey, toplum sağlığı açısından hem fonksiyonel hem estetik ve psikolojik olarak son derece önemlidirler. Tanımlanmış olan bu müfredat, sadece uzmanlık öğrencilerini, eğiticileri, uzmanlık eğitimi veren kurum ve programları ilgilendirmekle kalmayıp aynı zamanda ilgili fakülteler, yerel otorite ve verilen eğitimden etkilenebilecek ve etkileyebilecek tüm paydaşları da ilgilendirmektedir.

2. MÜFREDAT TANITIMI

2.1. Müfredatın Amacı ve Hedefleri

Dünyadaki örneklerinde de görüldüğü üzere, uzmanlık eğitim müfredatı oral ve maksillofasiyal cerrahi uzmanlık disiplininin tedavi protokolleri kapsamında girişimsel cerrahi teknikleri uygulayarak, lokal ve genel ameliyathaneleri ile hastaların ayaktan veya yatarak gözlem, muayene, teşhis, tedavi, ve rehabilite edebilmelerini sağlayacak yetkinlikte uzmanların yetişmesini sağlamayı amaçlamaktadır.

Hazırlanan uzmanlık eğitim müfredatı, uluslararası standartlara uygun olarak, Türkiye’de alanımızda ülke gereksinimlerini karşılayacak yetkin uzmanlar yetiştirmek, ayrıca uzmanlık eğitiminin ve eğitim veren kurumların standartlarını oluşturmayı hedeflemektedir.

2.2. Müfredat Çalışmasının Tarihsel Süreci

Bu uzmanlık alanı, Ülkemizde ilk kez 1933 yılında İstanbul Üniversitesi Diş Hekimliği Fakültesinde “Çene Yüz Cerrahisi Kürsüsü” adı altında resmîyet kazanmıştır.

Müfredat çalışmaları ise, tıpta ve diş hekimliğinde uzmanlık eğitimi konularında en üst düzeyde çalışmalar yapmak ve görüş oluşturmak için kanun ile kurulmuş olan Tıpta Uzmanlık Kurulu (TUK) ile 2008 yılında başlamıştır. Uzmanlık dallarının eğitim müfredatları ve bu müfredatlara göre uzmanlık dallarının temel uygulama alanları ile görev ve yetkilerinin çerçevesini belirlemek üzere “Tıpta Uzmanlık Kurulu Müfredat Oluşturma ve Standart Belirleme Sistemi” (TUKMOS) oluşturulmuştur.

Müfredatı oluşturmak ve standart belirlemek amacıyla her bir uzmanlık dalı için bir komisyon kurulmuştur. Temmuz 2008’den beri devam eden uzmanlık çalışmaları sonucunda Tıpta ve Diş hekimliğinde Uzmanlık yasası 26 Nisan 2011 tarihli resmi gazetede yayınlanmış ve diş hekimliğinde uzmanlık 8 dalda hayata geçmiştir. TUKMOS’un oluşturduğu komisyonlar 15 Ocak 2010 ile 23 Ağustos 2011 tarihleri arasında 1. Dönem çalışmalarını tamamlamışlar ve çalışmalar www.tuk.saglik.gov.tr adresinde öneri ve taslak niteliğinde yayınlanmıştır. TUKMOS Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi komisyonunda 1. Dönem üyeleri olarak **Prof. Dr. Ferda Taşar, Prof. Dr. Derviş Yılmaz, Prof. Dr. Ergun Yücel, Prof.**

Dr. Gülsüm Ak, Prof. Dr. Nedim Özer, Prof. Dr. Nejat Bora Sayan, Prof. Dr. Selçuk Basa, Prof. Dr. Sina Uçkan, Prof. Dr. Yavuz Sinan Aydınтуğ, Doç. Dr. Oguzcan Kasaboğlu, Dr. Esra Ertuğ Duman görev almışlardır. Aralık 2012’de ikinci dönem TUKMOS komisyonları oluşturulmuş ve Ağız Diş ve Çene Cerrahisi çekirdek eğitimi **müfredatı Prof. Dr. Gülsüm Ak, Prof. Dr. Ergun Yücel, Prof. Dr. Selçuk Basa, Prof. Dr. Sina Uçkan, Prof. Dr. Alper Alkan, Prof. Dr. Hakan H. Tüz, Prof. Dr. Yavuz Sinan Aydınтуğ, Prof. Dr. Nejat Bora Sayan (katılamadı), Prof. Dr. Mine Cambazoğlu** tarafından Nisan 2013’de tamamlanmıştır. 31.01.2014 tarihinde çekirdek eğitim müfredatı (V.2.1) taslağı TUKMOS Komisyon üyelerinden **Prof. Dr. Gülsüm Ak**’ın katılımıyla revize edilmiştir.

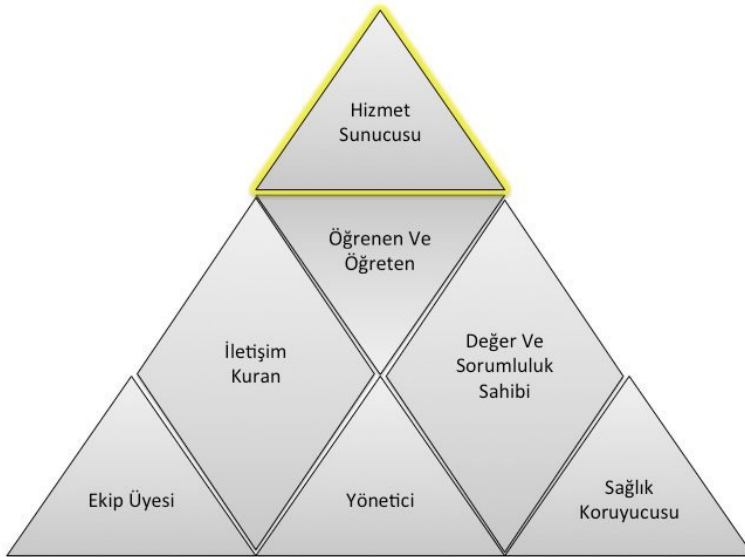
2.3. Uzmanlık Eğitimi Süreci

Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi uzmanlık eğitiminin süresi 4 yıldır. Bu uzmanlık eğitiminin süresinin asgari 5 yıl olması TUKMOS 2. Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi Komisyonu tarafından **önerilmektedir**. Rotasyonlar geçerli mevzuat çerçevesinde yürütülmektedir.

2.4. Kariyer Olasılıkları

Bu uzmanlık eğitimi tamamlandığında Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi uzmanı unvanı kazanan kişi ülkemizde kamu kurum ve kuruluşlarında, özel sektörde ve diplomamızın eş değer bulunduğu diğer ülkelerde çalışabilir, akademik kariyer yapabilir.

3. TEMEL YETKİNLİKLER

Şekil 1- TUKMOS'un Yeterlilik Üçgeni (Yedi temel yetkinlik alanı)

Yetkinlik, bir uzmanın bir iş ya da işlemin gerektiği gibi yapılabilmesi için kritik değer taşıyan, eğitim ve öğretim yoluyla kazanılıp iyileştirilebilen, gözlenip ölçülebilen, özellikleri daha önceden tarif edilmiş olan, *bilgi, beceri, tutum ve davranışların* toplamıdır. Yetkinlikler 7 temel alanda toplanmışlardır.

Her bir temel yetkinlik alanı, uzmanın ayrı bir rolünü temsil eder (Şekil 1). Yedinci temel alan olan Hizmet Sunucusu alanına ait yetkinlikler klinik yetkinlikler ve girişimsel yetkinlikler olarak ikiye ayrılırlar. Sağlık hizmeti sunumu ile doğrudan ilişkili Hizmet Sunucusu alanını oluşturan yetkinlikler diğer 6 temel alana ait yetkinlikler olmadan gerçek anlamlarını kazanamazlar ve verimli bir şekilde kullanılamazlar. Başka bir deyişle 6 temel alandaki yetkinlikler, uzmanın “Hizmet Sunucusu” alanındaki yetkinliklerini sosyal ortamda hasta ve toplum merkezli ve etkin

bir şekilde kullanması için kazanılması gereken yetkinliklerdir. Bir uzmanlık dalındaki eğitim sürecinde kazanılan bu 7 temel alana ait yetkinlikler uyumlu bir şekilde kullanılabildiğinde yeterlilikten bahsedilebilir. Bu temel yetkinlik alanları aşağıda listelenmiştir;

3.1. Yönetici

3.2. Ekip Üyesi

3.3. Sağlık Koruyucusu

3.4. İletişim Kuran

3.5. Değer ve Sorumluluk Sahibi

3.6. Öğrenen ve Öğreten

3.7. Hizmet Sunucusu

Hizmet sunucusu temel yetkinlik alanındaki yetkinlikler, kullanılış yerlerine göre iki türdür:

Klinik Yetkinlik: Bilgiyi, kişisel, sosyal ve/veya metodolojik becerileri tıbbi kararlar konusunda kullanabilme yeteneğidir;

Girişimsel Yetkinlik: Bilgiyi, kişisel, sosyal ve/veya metodolojik becerileri tıbbi girişimler konusunda kullanabilme yeteneğidir.

Şekil 2- TUKMOS yedinci temel yetkinlik alanı: *Hizmet Sunucusu*

Klinik ve girişimsel yetkinlikler edinilirken ve uygulanırken Temel Yetkinlik alanlarında belirtilen diğer yetkinliklerle uyum içinde olmalı ve uzmanlığa özel klinik karar süreçlerini kolaylaştırmalıdır.

3.7.1. KLİNİK YETKİNLİKLER

Uzman Hekim aşağıda listelenmiş klinik yetkinlikleri ve eğitimi boyunca edindiği diğer bütüncü "temel yetkinlikleri" eş zamanlı ve uygun şekilde kullanarak uygular.

KLİNİK YETKİNLİK İÇİN KULLANILAN TANIMLAR VE KISALTMALARI

Klinik yetkinlikler için; üç ana düzey ve iki adet ek düzey tanımlanmıştır. Öğrencinin ulaşması gereken düzeyler bu üç ana düzeyden birini mutlaka içermelidir. T ve TT düzeyleri A ve K ile

birlikte kodlanabilirken B düzeyi sadece K düzeyi ile birlikte kodlanabilir. B, T ve TT düzeyleri birbirlerini kapsadıkları için birlikte kodlanamazlar.

B:Hastalığa ön tanı koyma ve gerekli durumda hastaya zarar vermeyecek şekilde ve doğru zamanda, doğru yere sevk edebilecek bilgiye sahip olma düzeyini ifade eder.

T:Hastaya tanı koyma ve sonrasında tedavi için yönlendirebilme düzeyini ifade eder.

TT: Ekip çalışmasının gerektirdiği durumlar dışında herhangi bir desteğe gereksinim duymadan hastanın tanı ve tedavisinin tüm sürecini yönetebilme düzeyini ifade eder.

Klinik yetkinliklerde bu düzeylere ek olarak gerekli durumlar için A ve K yetkinlik düzeyleri eklenmektedir:

A:Hastanın acil durum tanısını koymak ve hastalığa özel acil tedavi girişimini uygulayabilme düzeyini ifade eder.

K:Hastanın birincil, ikincil ve üçüncül korunma gereksinimlerini tanımlamayı ve gerekli koruyucu önlemleri alabilme düzeyini ifade eder.

	KLİNİK YETKİNLİK	Düzy	Kıdem	Yöntem
GÖMÜLÜ DİŞLERİN ÇEKİM SÜRECİNİN YÖNETİMİ	GÖMÜLÜ 20 YAŞ DIŞLARI	A, TT	1	YE, UE, BE
	GÖMÜLÜ KANİN DİŞLER	A, TT	1	YE, UE, BE
	GÖMÜLÜ SÜRNÜMERER DİŞLER	A, TT	1	YE, UE, BE
	GÖMÜLÜ DİĞER DİŞLER	A, TT	1	YE, UE, BE
AĞIZ, DİŞ, ÇENE VE İLİŞKİLİ DOKULARIN ENFEKSİYONLARI	ODONTOJEN KAYNAKLI ENFEKSİYONLAR	A, TT, K	1	YE, UE, BE
	NON-ODONTOJEN ENFEKSİYONLAR	A, TT, K	1	YE, UE, BE
	SPESİFİK ENFEKSİYONLAR	A, TT, K	1	YE, UE, BE
AĞIZ, DİŞ, ÇENE VE İLİŞKİLİ DOKULARIN KİSTLERİ	ODONTOJEN KİSTLER	TT, K	1	YE, UE, BE
	NON-ODONTOJEN KİSTLER	TT, K	1	YE, UE, BE
AĞIZ, DİŞ, ÇENE VE İLİŞKİLİ DOKULARIN TÜMÖR VE TÜMÖR BENZERİ LEZYONLARI	ODONTOJEN KAYNAKLI İYİ HUylu TÜMÖRLER	TT	1	YE, UE, BE
	ODONTOJEN KAYNAKLI KÖTÜ HUylu TÜMÖRLER	TT, K	2	YE, UE, BE
	NON-ODONTOJEN İYİ HUylu TÜMÖRLER	TT	1	YE, UE, BE
	NON-ODONTOJEN KÖTÜ HUylu TÜMÖRLER	TT, K	2	YE, UE, BE

	KLİNİK YETKİNLİK	Düzy	Kıdem	Yöntem
	TÜMÖR BENZERİ LEZYONLAR	TT	1	YE, UE, BE
TÜKÜRÜK BEZİ HASTALIKLARI	TÜKÜRÜK BEZİ ENFEKSİYONLARI	TT	1	YE, UE, BE
	TÜKÜRÜK BEZİ TÜMÖRLERİ	TT, K	2	YE, UE, BE
	TÜKÜRÜK BEZLERİ DİĞER HASTALIKLARI	TT	1	YE, UE, BE
AĞIZ, DİŞ, ÇENE VE İLİŞKİLİ DOKULARIN TRAVMALARI	DİŞ VE ALVEOL KEMİK KIRIKLARI	A, TT	1	YE, UE, BE
	MANDİBULA KIRIKLARI	A, TT	1	YE, UE, BE
	KONDİL KIRIKLARI	A, TT	2	YE, UE, BE
	MAKSİLLA KIRIKLARI	A, TT	1	YE, UE, BE
	PANFASİYAL KIRIKLAR	A, TT, K	2	YE, UE, BE
	YUMUŞAK DOKU YARALANMALARI	A, TT, K	1	YE, UE, BE
TEMPOROMANDİBULER RAHATSIZLIKLAR	TEMPOROMANDİBULER EKLEMİN KAS KAYNAKLI HASTALIKLARI	TT	1	YE, UE, BE
	TEMPOROMANDİBULER EKLEMİN İÇSEL DÜZENSİZLİKLERİ	TT	1	YE, UE, BE
	TEMPOROMANDİBULER EKLEM HİPOMOBİLİTESİ/HİPEROBİLİTESİ, LUKSASYONU, DİSLOKASYONU	A, TT	1	YE, UE, BE
	TEMPOROMANDİBULER EKLEMİN ARTRİTLERİ	TT	2	YE, UE, BE
	TEMPOROMANDİBULER EKLEM KAPSULİT VE SİNOVİTİ	TT	2	YE, UE, BE
	TEMPOROMANDİBULER EKLEMİN ANKİLOZU	TT	2	YE, UE, BE
	TEMPOROMANDİBULER EKLEMİN GELİŞİMSEL BOZUKLUKLARI	TT	2	YE, UE, BE
	TEMPOROMANDİBULER EKLEM TÜMÖRLERİ	TT	2	YE, UE, BE

	KLİNİK YETKİNLİK	Düzy	Kıdem	Yöntem
MAKSİLLER SİNUS HASTALIKLARI	ODONTOJEN KAYNAKLI MAKSİLLER SİNUS HASTALIKLARI	TT	1	YE, UE, BE
	NON-ODONTOJEN KAYNAKLI MAKSİLLER SİNUS HASTALIKLARI	TT	2	YE, UE, BE
	AKUT/KRONİK OROANTRAL AÇIKLIKLAR	TT	1	YE, UE, BE
ORAL VE MAKSİLLOFASİYAL İMPLANT UYGULAMALARI	DENTAL İMPLANTLAR	TT	1	YE, UE, BE
	ANKRAJ AMAÇLI İMPLANT UYGULAMALARI	TT	1	YE, UE, BE
	ZİGOMA İMPLANTLARI	TT	2	YE, UE, BE
	ÇENE YÜZ PROTEZLERİ İÇİN İMPLANT UYGULAMALARI	TT	2	YE, UE, BE
PROTEZ ÖNCESİ CERRAHİ GEREKTİREN DURUMLAR	YUMUŞAK VE SERT DOKU DÜZENSİZLİKLERİ	TT	1	YE, UE, BE
	SİNUS SARKIKLIKLARI	TT	2	YE, UE, BE
	ALVEOLER KEMİK KAYIPLARI VE ATROFİLERİ	TT	2	YE, UE, BE
	SİNİR POZİSYON DÜZENSİZLİKLERİ	TT	2	YE, UE, BE
DENTOFASİYAL DEFORMİTELERİNİN YÖNETİMİ	ÇENELERİN BÖLGESEL DÜZENSİZLİKLERİ	TT	2	YE, UE, BE
	MAKSİLLANIN POZİSYONEL DÜZENSİZLİKLERİ	TT	2	YE, UE, BE
	MANDİBULANIN POZİSYONEL DÜZENSİZLİKLERİ	TT	2	YE, UE, BE
	ÇENE UCU POZİSYONEL DÜZENSİZLİKLERİ	TT	2	YE, UE, BE
	OKLUZAL DÜZLEM BOZUKLUKLARI	TT	2	YE, UE, BE
	DUDAK DAMAK YARIKLARI	TT	2	YE, UE, BE
AĞIZ, DİŞ, ÇENE VE İLİŞKİLİ DOKULARIN AĞRILI DURUMLARININ YÖNETİMİ	MİYOFASİYAL AĞRILAR	TT	1	YE, UE, BE
	NEVRALJİ VE NEVRALJİFORM AĞRILAR	TT	1	YE, UE, BE

	KLİNİK YETKİNLİK	Düzy	Kıdem	Yöntem
	ATİPİK FASİYAL AĞRI	TT	2	YE, UE, BE
	KRONİK VE YANSİYAN AĞRILAR	TT	2	YE, UE, BE
UYKU APNESİ YÖNETİMİ	ÇENE, DİL VE YUMUŞAK DAMAK KAYNAKLI UYKU APNESİ	TT	2	YE, UE, BE
AĞIZ, DİŞ, ÇENE VE İLİŞKİLİ DOKU KAYIPLARI	SERT DOKU KAYIPLARI	TT	2	YE, UE, BE
	YUMUŞAK DOKU KAYIPLARI	TT	2	YE, UE, BE
AĞIZ, DİŞ, ÇENE VE İLİŞKİLİ DOKULARIN KANAMALI DURUMLARI	KANAMA KONTROLÜ	A, TT, K	1	YE, UE, BE
AĞIZ, DİŞ, ÇENE VE İLİŞKİLİ DOKULARIN SİNİR HASARLARI	MOTOR SİNİR İLETİM BOZUKLUKLARI	B	2	YE, UE, BE
	SENSİTİF SİNİR HASARLARI	TT	2	YE, UE, BE
STOMATOGNATİK SİSTEMİN KAS HASTALIKLARI	AĞIZ, ÇENE VE İLİŞKİLİ KAS HASTALIKLARI	T, K	2	YE, UE, BE
AĞIZ, ÇENE VE İLİŞKİLİ DOKULARIN KEMİK HASTALIKLARI	METABOLİK KEMİK HASTALIKLARI	T, K	1	YE, UE, BE
	İLACA BAĞLI KEMİK HASTALIKLARI	TT, K	1	YE, UE, BE
AĞIZ, DİŞ, ÇENE VE İLİŞKİLİ DOKULARI İLGİLENDİREN SENDROMLAR	DENTOFASİYAL BÖLGE SENDROMLARI	T, K	2	YE, UE, BE
İMMUNOLOJİK HASTALIKLAR	İMMUNOLOJİK HASTALIKLAR	B	2	YE, UE, BE
AĞIZ HASTALIKLARI	KIRMIZI LEZYONLAR	TT, K	1	YE, UE, BE
	BEYAZ LEZYONLAR	TT, K	1	YE, UE, BE
	PİGMENTE LEZYONLAR	TT, K	1	YE, UE, BE
	HİPERPLAZİK LEZYONLAR	TT, K	1	YE, UE, BE
	VEZİKÜLOBÜLLOZ LEZYONLAR	TT, K	1	YE, UE, BE
	ÜLSERATİF LEZYONLAR	TT, K	1	YE, UE, BE

	KLİNİK YETKİNLİK	Düzy	Kıdem	Yöntem
	SİSTEMİK HASTALIKLARIN AĞIZ BELİRTİLERİ	TT, K	1	YE, UE, BE
	STOMATİTLER	TT, K	1	YE, UE, BE
	ALERJİK VE İMMÜNOLOJİK MUKOZAL HASTALIKLAR	TT, K	1	YE, UE, BE
KİMYASAL YARALANMALAR VE İNTOKSİKASYONLAR	KİMYASAL TRAVMALARI	A, T, K	1	YE, UE, BE
	TERMİK TRAVMALAR	A,T, K	1	YE, UE, BE
	İNTOKSİKASYONLAR	A, T, K	1	YE, UE, BE
KÖTÜ HUYLU TÜMÖR TEDAVİSİNİN KOMPLİKASYONLARI	KEMOTERAPİYE BAĞLI KOMPLİKASYONLAR	TT	1	YE, UE, BE
	RADYOTERAPİYE BAĞLI KOMPLİKASYONLAR	TT	1	YE, UE, BE

3.7.2. GİRİŞİMSSEL YETKİNLİKLER

Uzman Hekim aşağıda listelenmiş girişimsel yetkinlikleri ve eğitimi boyunca edindiği diğer bütünüleyici “temel yetkinlikleri” eş zamanlı ve uygun şekilde kullanarak uygular.

GİRİŞİMSSEL YETKİNLİK İÇİN KULLANILAN TANIMLAR VE KISALTMALARI

Girişimsel Yetkinlikler için dört düzey tanımlanmıştır.

- 1: Girişimin nasıl yapıldığı konusunda bilgi sahibi olma ve bu konuda gerektiğinde açıklama yapabilme düzeyini ifade eder.
- 2: Acil bir durumda, kılavuz veya yönerge eşliğinde veya gözetim ve denetim altında bu girişimi yapabilme düzeyini ifade eder.
- 3: Karmaşık olmayan, sık görülen tipik olgularda girişimi uygulayabilme düzeyini ifade eder.
- 4: Karmaşık olsun veya olmasın her tür olguda girişimi uygulayabilme düzeyini ifade eder.

	GİRİŞİMSSEL YETKİNLİK	Düzy	Kıdem	Yöntem
BİYOPSİ	İNSİZYONEL BİYOPSİ	4	1	YE, UE, BE
	EKSİZYONEL BİYOPSİ	4	1	YE, UE, BE

	GİRİŞİMSSEL YETKİNLİK	Düzy	Kıdem	Yöntem
	PUNCH BİYOPSİ	4	1	YE, UE, BE
	SMEAR	4	1	YE, UE, BE
	ASPIRASYON BİYOPSİ	4	1	YE, UE, BE
TEMPOROMANDİBULER EKLEM RAHATSIZLIKLARININ TEDAVİLERİ	CERRAHİ OLMAYAN UYGULAMALAR	4	1	YE, UE, BE
	MINİMAL İNVAZİV UYGULAMALAR	3	1	YE, UE, BE
	CERRAHİ UYGULAMALAR	3	2	YE, UE, BE
DENTOFASİYAL DEFORMİTELERİNİN ONARIMI	MAKSİLLER OSTEOTOMİLER	4	2	YE, UE, BE
	MANDİBULAR OSTEOTOMİLER	4	2	YE, UE, BE
	DİSTRAKSİYON OSTEOGENEZİS UYGULAMALARI	4	2	YE, UE, BE
	ALVEOL YARIĞI ONARIMLARI	4	2	YE, UE, BE
PROTEZ ÖNCESİ CERRAHİ UYGULAMALAR	SERT DOKU CERRAHİ UYGULAMALARI	4	1	YE, UE, BE
	YUMUŞAK DOKU CERRAHİ UYGULAMALARI	4	1	YE, UE, BE
	SİNİR REPOZİSYONU	3	1	YE, UE, BE
ORAL VE MAKSİLLOFASİYAL İMPLANT UYGULAMALARI	İLERİ GÖRÜNTÜLEME VE MODELLEME ANALİZİ	2	2	YE, UE, BE
	BASİT İMPLANT CERRAHİSİ	4	1	YE, UE, BE
	İLERİ İMPLANT CERRAHİSİ	4	2	YE, UE, BE
	AÇIK SİNÜS TABANI YÜKSELTİLMESİ	4	2	YE, UE, BE
	KAPALI SİNÜS TABANI YÜKSELTİLMESİ	4	1	YE, UE, BE
REKONSTRÜKTİF CERRAHİ UYGULAMALAR	SERT DOKU ONARIMLARI (GREFT UYGULAMALARI)	4	2	YE, UE, BE
	YUMUŞAK DOKU ONARIMLARI (FLEP UYGULAMALARI)	4	2	YE, UE, BE

	GİRİŞİMSSEL YETKİNLİK	Düzy	Kıdem	Yöntem
DENTOALVEOLAR GİRİŞİMLER	APİKAL REZEKSİYON	4	1	YE, UE, BE
	ALVEOLAR DİSTRAKSİYON	4	2	YE, UE, BE
	GÖMÜLÜ DİŞ OPERASYONLARI	4	1	YE, UE, BE
	TRANPLANTASYON- REİMLANTASYON	4	1	YE, UE, BE

4. ÖĞRENME VE ÖĞRETME YÖNTEMLERİ

Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi eğitimi çekirdek müfredatında yer alan tüm öğrenme ve öğretme yöntemleri aşağıda tanımlanmıştır.

TUKMOS tarafından önerilen öğrenme ve öğretme yöntemleri üçe ayrılmaktadır: “Yapılandırılmış Eğitim Etkinlikleri” (YE), “Uygulamalı Eğitim Etkinlikleri” (UE) ve “Bağımsız ve Keşfederek Öğrenme Etkinlikleri” (BE).

4.1. Yapılandırılmış Eğitim Etkinlikleri (YE)

4.1.1. Sunum

Bir konu hakkında görsel işitsel araç kullanılarak yapılan anlatımlardır. Genel olarak nadir veya çok nadir görülen konular/durumlar hakkında veya sık görülen konu/durumların yeni gelişmeleri hakkında kullanılan bir yöntemdir. Bu yöntemde eğitici öğrencide eksik olduğunu bildiği bir konuda ve öğrencinin pasif olduğu bir durumda anlatımda bulunur. Sunum etkileşimli olabilir veya hiç etkileşim olmayabilir.

4.1.2. Seminer

Sık görülmeyen bir konu hakkında deneyimli birinin konuyu kendi deneyimlerini de yansıtarak anlatması ve anlatılan konunun karşılıklı soru ve cevaplar ile geçmesidir. Sunumdan farkı konuyu dinleyenlerin de kendi deneyimleri doğrultusunda anlatıcı ile karşılıklı etkileşim içinde olmasıdır. Seminer karşılıklı diyalogların yoğun olduğu, deneyimlerin yargılanmadan paylaşıldığı ve farklı düzeylerde kişilerin aynı konu hakkında farklı düzeydeki sorular ile eksik yanlarını tamamlayabildikleri bir eğitim etkinliğidir.

4.1.3. Olgu tartışması

Bir veya birkaç sık görülen olgunun konu edildiği bir küçük grup eğitim aktivitesidir. Bu eğitim aktivitesinin hedefi, farklı düzeydeki kişilerin bir olgunun çözümlenmesi sürecini tartışmalarını sağlayarak, tüm katılımcıların kendi eksik veya hatalı yanlarını fark etmelerini sağlamak ve eksiklerini tamamlamaktır. Bu olgularda bulunan hastalık veya durumlar ile ilgili bilgi eksikliklerinin küçük gruplarda tartışılması ile tamamlanması veya yanlış bilgilerin düzeltilmesi sağlanır. Ayrıca aynı durum ile ilgili çok sayıda olgunun çözümlenmesi yoluyla aynı bilginin farklı durumlarda nasıl kullanılacağı konusunda deneyim kazandırır. Olgunun/ların basamaklı olarak sunulması ve her basamak için fikir üretilmesi ile sürdürülür. Eğitici her basamakta doğru bilgiyi verir ve doğru kararı açıklar.

4.1.4. Makale tartışması

Makalenin kanıt düzeyinin anlaşılması, bir uygulamanın kanıta dayandırılması ve bir konuda yeni bilgilere ulaşılması amacıyla gerçekleştirilen bir küçük grup etkinliğidir. Makalenin tüm bölümleri sırası ile okunur ve metodolojik açıdan doğruluğu ve klinik uygulamaya yansması ile ilgili fikir üretilmesi ve gerektiğinde eleştirilmesi ile sürdürülür. Eğitici her basamakta doğru bilgiyi verir ve doğru kararı açıklar. Uzman adayına, benzer çalışmalar planlayabilmesi için problemleri bilimsel yöntemlerle analiz etme, sorgulama, sonuçları tartışma ve bir yayın haline dönüştürme becerisi kazandırılır.

4.1.5. Dosya tartışması

Sık görülmeyen olgular ya da sık görülen olguların daha nadir görülen farklı şekilleri hakkında bilgi edinilmesi, hatırlanması ve kullanılmasını amaçlayan bir eğitim yöntemidir. Eğitici, dosya üzerinden yazı, rapor, görüntü ve diğer dosya eklerini kullanarak, öğrencinin olgu hakkında her basamakta karar almasını sağlar ve aldığı kararlar hakkında geribildirim verir. Geribildirimler öğrencinin doğru kararlarını devam ettirmesi ve gelişmesi gereken kararlarının açık ve anlaşılır bir biçimde ifade edilerek geliştirmesi amacıyla yapılır.

4.1.6. Konsey

Olgunun/ların farklı disiplinler ile birlikte değerlendirilmesi sürecidir. Olgunun sık görünürlüğünden çok karmaşık olması öğrencinin karmaşık durumlarda farklı disiplinlerin farklı bakış açılarını algılamasını sağlar.

4.1.7. Kurs

Bir konu hakkında belli bir amaca ulaşmak için düzenlenmiş birden fazla oturumda gerçekleştirilen bir eğitim etkinliğidir. Amaç genellikle bir veya birkaç klinik veya girişimsel yetkinliğin edinilmesidir. Kurs süresince sunumlar, küçük grup çalışmaları, uygulama eğitimleri birbiri ile uyum içinde gerçekleştirilir.

4.2. Uygulamalı Eğitim Etkinlikleri (UE)

4.2.1. Yatan hasta bakımı

4.2.1.1. Vizit

Farklı öğrenciler için farklı öğrenme ortamı oluşturan etkili bir eğitim yöntemidir. Hasta takibini yapan ve yapmayan öğrenciler vizitten farklı şekilde faydalanırlar. Hastayı takip eden öğrenci hasta takibi yaparak ve yaptıkları için geribildirim alarak öğrenir, diğer öğrenciler bu deneyimi izleyerek öğrenirler. Vizit klinikte görülen olguların hasta yanından çıktıktan sonra da tartışılması ve olgunun gerçek ortamda gözlemlenmesiyle öğrenmeyi sağlar.

4.2.1.2. Nöbet

Öğrencinin sorumluluğu yüksek bir ortamda derin ve kalıcı öğrenmesine etki eder. Olguyu yüksek sorumluluk durumunda değerlendirmek öğrencinin var olan bilgisini ve becerisini kullanmasını ve eksik olanı öğrenmeye motive olmasını sağlar. Nöbet, gereken yetkinliklere sahip olunan olgularda özgüveni artırırken, gereken yetkinliğin henüz edinilmemiş olduğu olgularda bilgi ve beceri kazanma motivasyonunu artırır. Nöbetlerde sık kullanılması gereken yetkinliklerin 1'inci kıdem yetkinlikleri arasında sınıflandırılmış olmaları bu açıdan önemlidir.

4.2.1.3. Girişim

Tanı ve tedaviye yönelik tüm girişimler, eğitici tarafından gösterildikten sonra belli bir kılavuz eşliğinde basamak basamak gözlem altında uygulama yoluyla öğretilir. Her uygulama basamağı için öğrenciye geribildirim verilir. Öğrencinin doğru yaptıklarını doğru yapmaya devam etmesi, eksik ve gelişmesi gereken taraflarını düzeltebilmesi için öğrenciye zamanında, net ve yapıcı müdahalelerle teşvik edici ve destekleyici ya da uyarıcı ve yol gösterici geribildirimler verilmelidir. Her girişim için öğrenciye önceden belirlenmiş yetkinlik düzeyine ulaşacak sayıda tekrar yaptırılması sağlanır.

4.2.1.4. Ameliyat

İçinde çok sayıda karar ve girişim barındıran müdahale süreçleridir. Her karar ve girişimin ayrı ayrı gereken yetkinlik düzeylerine ulaşması amacıyla en az riskli/karmaşık olandan en riskli/karmaşık olana doğru olacak şekilde ameliyat sürecinin tüm basamakları yüksek gözlem altında öğretilir. Öğrencinin tüm basamaklarda gereken yetkinlik düzeyine ulaşması için yeterli sayıda tekrar yaptırılması sağlanır.

4.2.2. Ayaktan hasta bakımı

Öğrenci gözlem altında olgu değerlendirmesi yapar ve tanı, tedavi seçeneklerine karar verir. Öğrencinin yüksek/orta sıklıkta görülen acil veya acil olmayan olguların farklı başvuru şekillerini ve farklı tedavi seçeneklerini öğrendiği etkili bir yöntemdir. Ayaktan hasta bakımında sık kullanılması gereken yetkinliklerin 1'inci kıdem yetkinlikleri arasında sınıflandırılmış olmaları bu açıdan önemlidir.

4.3. Bağımsız ve Keşfederek Öğrenme Etkinlikleri (BE)

4.3.1. Yatan hasta takibi

Yatarak takip edilen bir olgu hakkında yeterliğe erişmemiş bir öğrencinin gözetim ve denetim altında, yeterliğe ulaşmış bir öğrencinin gözlem altında yaptığı çalışmalar sırasında eksikliğini fark ettiği konularda öğrenme gereksinimini belirleyerek bunu herhangi bir eğitim kaynağından tamamlaması sürecidir. Bu eğitim kaynaklarının doğru ve güvenilir olmasından eğitici sorumludur.

4.3.2. Ayaktan hasta/materyal takibi

Ayaktan başvuran acil veya acil olmayan bir olgu hakkında gereken yetkinlik düzeyine erişmemiş bir öğrencinin gözetim ve denetim gözlem altında, eğitici eşliğinde ve gereken yetkinlik düzeyine ulaşmış bir öğrencinin yüksek gözlem altında yaptığı çalışmalar sırasında eksikliğini fark ettiği konularda öğrenme gereksinimini belirleyerek bunu herhangi bir eğitim kaynağından tamamlaması sürecidir. Bu eğitim kaynaklarının doğru ve güvenilir olmasından eğitici sorumludur.

4.3.3. Akran öğrenmesi

Öğrencinin bir olgunun çözümlenmesi veya bir girişimin uygulanması sırasında bir akranı ile tartışarak veya onu gözlemleyerek öğrenmesi sürecidir.

4.3.4. Literatür okuma

Öğrencinin öğrenme gereksinimi olan konularda literatür okuması ve klinik uygulama ile ilişkilendirmesi sürecidir.

4.3.5. Araştırma

Öğrencinin bir konuda tek başına veya bir ekip ile araştırma tasarlaması ve bu sırada öğrenme gereksinimini belirleyerek bunu herhangi bir eğitim kaynağından tamamlaması sürecidir.

4.3.6. Öğretme

Öğrencinin bir başkasına bir girişim veya bir klinik konuyu öğretirken bu konuda farklı bakış açılarını, daha önce düşünmediği soruları veya varlığını fark etmediği durumları fark ederek öğrenme gereksinimi belirlemesi ve bunu herhangi bir eğitim kaynağından tamamlaması sürecidir.

5. EĞİTİM STANDARTLARI

5.1. Eğitici Standartları

Eğitici standartları mevzuatta belirlenmiş olup aşağıdaki ifadeler ideal bir eğitim verebilmek amacıyla **önerilen** standartlardır.

Üniversitelerde ve Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi uzmanlık eğitimi verilecek diğer kurumlarda en az biri profesör veya doçent olmak üzere Ağız, Diş ve Çene Cerrahisi alanında üç öğretim üyesi olmalıdır.

Uzmanlık öğrencisi / eğitici oranları **en fazla 3/1** oranı önerilmektedir.

5.2. Mekân ve Donanım Standartları

ASGARİ ŞARTLAR

- Genel anestezi altında ameliyat yapılmasına imkân sağlayan, standartlara uygun tam donanımlı ameliyathane,
- Postoperatif takip birimi (1. düzey yoğun bakım),
- Yataklı servis, (yataklı servis bulunmayan eğitim birimlerinin tam donanımlı bir hastane ile bu olanağı sağlayabilmek için resmi protokol yapmış olması gereklidir),
- En az 20 kişilik eğitim ve toplantı salonu (Birimde ya da kurumda)
- Klinik (En az uzmanlık öğrencisi sayısı kadar diş üniti),
- Ameliyathane (Lokal)(Tercihen ayrı odalar),
- Eğitici /Asistan /Personel odaları,
- Sterilizasyon ünitesi (Birimde ya da kurumda),
- Arşiv ve depo
- Diş çekimi ve küçük cerrahi işlemler için setler,
- Ortognatik cerrahi seti,
- Dudak-damak yarığı cerrahisi seti,
- TME cerrahisi seti,
- Travma cerrahisi seti,
- Elektrokoter cihazı,
- Pansuman seti,
- Biyopsi seti,
- Yüksek basınçlı kemik testereleleri,
- Fizyodispenser,
- Acil (durumlar) seti,

- Tansiyon aleti,
- Fotoğraf ve video kayıt makineleri,
- Projeksiyon cihazı,
- Bilgisayar, internet erişimi, elektronik dergi erişimi,

ÖNERİLEN STANDARTLAR

- Lazer ünitesi
- RVG,
- Kafa lambası,
- Loop,
- Operasyon mikroskobu,
- Esnek uçlu fiber optik endoskop
- Laser cihazları,
- Üç boyutlu katı modelleme cihazı,
- Piezocerrahi ünitesi,
- Kriyoterapi cihazı,
- Artroskop ve endoskopi cihazları

6. ROTASYON HEDEFLERİ

ROTASYON SÜRESİ (AY)	ROTASYON DALI
2 AY	Acil Tıp
1 AY	Ortodonti
2 AY	Anesteziyoloji ve Reanimasyon
3 AY	Kulak Burun Boğaz Hastalıkları
3 AY	Plastik, Rekonstrüktif ve Estetik Cerrahi

ACİL TIP ROTASYONU	
KLİNİK YETKİNLİK HEDEFLERİ	
Yetkinlik Adı	Yetkinlik Düzeyi
Temel Yaşam Desteği	T
Havayolu Yönetimi	T
Pulmoner Aciller	T
GİRİŞİMSEL YETKİNLİK HEDEFLERİ	
Yetkinlik Adı	Yetkinlik Düzeyi
Temel Yaşam Desteği	1
Havayolu Yönetimi	1
Pulmoner Aciller	1
ORTODONTİ	
KLİNİK YETKİNLİK HEDEFLERİ	

Yetkinlik Adı	Yetkinlik Düzeyi
Ortodontik düzensizlikler	T
Dudak-damak yarıkları etiyojoloji, sınıflandırma ve tedavi protokolleri	T
Temporomandibuler eklem	T
GİRİŞİMSEL YETKİNLİK HEDEFLERİ	
Yetkinlik Adı	Yetkinlik Düzeyi
Ortodontik düzensizlikler	1
Yumuşak doku deformiteleri	1
Dudak-damak yarıkları	2
Temporomandibuler eklem	1
ANESTEZİYOLOJİ VE REANİMASYON	
KLİNİK YETKİNLİK HEDEFLERİ	
Yetkinlik Adı	Yetkinlik Düzeyi
Lokal anestezide kullanılan farmakolojik ajanlar	TT
Analjeziklerin kullanımı	TT
Ağrı tedavisi	T
GİRİŞİMSEL YETKİNLİK HEDEFLERİ	
Yetkinlik Adı	Yetkinlik Düzeyi
Vasküler girişim	1
Acil yaşam desteği algoritması	1
Ameliyat öncesi sedasyon uygulamaları	1
Lokal anestezi uygulamaları	4
Genel Anestezi	1
KULAK BURUN BOĞAZ HASTALIKLARI	
KLİNİK YETKİNLİK HEDEFLERİ	
Yetkinlik Adı	Yetkinlik Düzeyi
Üst solunum yolu ve baş-boyun bölgesi enfeksiyonları	A
Baş-Boyun bölgesi benign-malign patolojileri	B,K
Paranasal sinüs ve patolojileri	T
Duyu ve fasyal fonksiyon kayıpları, septum deviasyonu gibi anomaliler	T
Maksillofasiyal travma	TT, A, K
GİRİŞİMSEL YETKİNLİK HEDEFLERİ	
Yetkinlik Adı	Yetkinlik Düzeyi
Burun kanamaları	3
Yabancı cisimler	3
Maksillofasiyal enfeksiyonlar	3
Baş-boyun intraoperatif kanamalar	3
Acil ve elektif trakeostomi	2
Malign tümör cerrahisi ve boyun diseksiyonu	1
Maksillofasiyal travma	3
PLASTİK, REKONSTRÜKTİF VE ESTETİK CERRAHİ	

KLİNİK YETKİNLİK HEDEFLERİ	
Yetkinlik Adı	Yetkinlik Düzeyi
Yara Bakımı	T
Yarık Dudak-Damak	T
İntraoral ve ekstraoral tümörler	T
Greftler	TT
Travmatik yaralanma	T
GİRİŞİMSEL YETKİNLİK HEDEFLERİ	
Yetkinlik Adı	Yetkinlik Düzeyi
Yara Bakımı	3
Yarık Dudak-Damak	3
İntraoral ve ekstraoral tümörler	1
Greftler	4
Travmatik yaralanma	1

7. ÖLÇME VE DEĞERLENDİRME

8. KAYNAKÇA

1. TABABET UZMANLIK TÜZÜĞÜ, 05.04.1973
2. YÜKSEKÖĞRETİM KANUNU (2547), 06.11.1981 Sayı 17506
3. KANUN HÜKMÜNDE KARARNAME (663),02.11.2011 Sayı: 28103 (Mukerrer)
4. INTERNATIONAL TRAINING GUIDELINES FOR SPECIALTY TRAINING AND EDUCATION IN ORAL AND MAXILLOFACIAL SURGERY DURBAN, (2001) (Erişim Tarihi: 12.04.2013)
http://www.iaoms.org/assets/1/7/International_Training_Guidelines1.pdf
5. TUKMOS, TIPTA UZMANLIK KURULU MÜFREDAT OLUŞTURMA VE STANDART BELİRLEME SİSTEMİ, Çekirdek Müfredat Hazırlama Kılavuzu, v.1.1, 2013